

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Jan Katner

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa R.(...) Spółki z o.o. w W.

przeciwko M. T.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 10 lutego 2010 r.,

zażalenia strony powodowej na postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w L.

z dnia 30 października 2009 r., sygn. akt VI Ga (...),

uchyla zaskarżone postanowienie zawarte w punkcie III wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 30 października 2009 r., sygn. akt VI Ga (...) i przekazuje temu Sądowi do ponownego rozpoznania orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2009 r. Sąd Rejonowy w L. uwzględnił w całości powództwo R.(...) spółki z o.o. w W. i zasądził na jej rzecz od pozwanej M. T. kwotę 4 395,05 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 listopada 2008 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska pozwanej, że doszło do zmiany terminu płatności bezspornej należności dochodzonej pozwem i stwierdził, że zgodnie z żądaniem strony powodowej pozwana miała obowiązek uiścić kwotę 4 395,05 zł do dnia 29 listopada 2008 r. Dlatego powódce należą się ustawowe odsetki zgodnie z jej żądaniem od dnia 30 listopada 2008 r. do dnia 2 czerwca 2009 r., kiedy pozwana zapłaciła należność, oraz zwrot w pełnej wysokości kosztów procesu, zgodnie z art. 98 k.p.c. Jednocześnie Sąd Rejonowy stwierdził, że błędnie zasądził od pozwanej na rzecz powódki należność główną, która została zapłacona w toku procesu w dniu 2 czerwca 2009 r.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana w części zasądzającej kwotę 4 395,05 zł oraz w zakresie zasądzonych kosztów procesu i wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa co do należności głównej oraz zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu za obie instancje.

Powódka w odpowiedzi na apelację wносиła o jej oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy w L. wyrokiem z dnia 30 października 2009 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie I w ten sposób, że umorzył postępowanie co do zasądzonej nim kwoty 4 395,05 zł a nadto zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej odsetki ustawowe od kwoty 4 395,05 zł od dnia 30 listopada 2008 r. do dnia 2 czerwca 2009 r., oddalił apelację w pozostałej części i zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd drugiej instancji uznał za trafny zarzut nie uwzględnienia przez Sąd pierwszej instancji faktu zapłaty przez pozwaną w toku procesu należności głównej i stwierdził, że wobec stanowiska strony powodowej, która w związku z tym podtrzymała tylko żądanie zasądzenia ustawowych odsetek od należności głównej za okres od dnia 30 listopada 2008 r. do dnia 2 czerwca 2009 r. oraz kosztów procesu, należało umorzyć postępowanie co do należności głównej na podstawie art. 355 k.p.c. Natomiast Sąd Okręgowy nie uwzględnił apelacji w pozostałej części, tj. w zakresie żądania zmiany rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą instancję uznając, że nie ma ku temu podstaw skoro pozwana w toku procesu spełniła świadczenie co do należności głównej, a powódka w związku z tym ograniczyła o tę należność swoje żądanie.

Jako podstawę prawną zasądzenia od strony powodowej na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy wskazał art. 100 k.p.c. i stwierdził, iż takie rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego było uzasadnione tym, że apelacja pozwanej jedynie w nieznacznym zakresie – co do kosztów procesu za pierwszą instancję – została oddalona jako niezasadna. W pozostałym zakresie apelacja była uzasadniona i konieczna i w jej wyniku nastąpiła zmiana orzeczenia Sądu pierwszej instancji co do należności głównej, a zatem pozwanej należy się zwrot poniesionych przez nią kosztów postępowania apelacyjnego.

W zażaleniu na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w punkcie III wyroku Sądu drugiej instancji strona powodowa zarzuciła naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. w wyniku błędnego uznania, że pozwana, a nie strona powodowa jest stroną wygrywającą postępowanie apelacyjne.

Wnosiła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Utrwalona jest w orzecznictwie Sądu Najwyższego wykładnia tego przepisu, zgodnie z którą obowiązek zwrotu kosztów procesu zależy od ostatecznego wyniku całej sprawy, a nie od wyniku postępowania w poszczególnych instancjach. Dlatego oceny, czy i w jakim stopniu strona wygrała lub przegrała sprawę, należy dokonać porównując roszczenia dochodzone i ostatecznie uwzględnione, a nie wyniki postępowania w poszczególnych instancjach (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 1965r. I CZ 80/65, OSNC 1966/3/47, z dnia 8 lipca 1971r. I CZ 103/71, niepubl. oraz z dnia 10 października 2007r. II PZ 36/07, OSNP 2008/21-22/319). Z tych względów rację ma skarżąca, że rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego wymagało ustalenia i oceny przez Sąd drugiej instancji, która strona jest stroną wygrywającą cały proces, a nie tylko postępowanie apelacyjne.

Trafne jest także stanowisko strony powodowej, że w sytuacji, gdy pozwany w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa, należy pozwanego uznać za stronę przegrywającą sprawę, w rozumieniu przepisów o kosztach procesu (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1984 r. IV CZ 196/84, niepubl.). Jeżeli zatem roszczenie strony powodowej w chwili wytoczenia powództwa było wymagalne, podjęła ona przed wniesieniem sprawy wszystkie niezbędne czynności w celu uzyskania od pozwanej należnego świadczenia bez konieczności wytaczania procesu, zaś pozwana nie uiściła należności w terminie, a dopiero w toku procesu, choć nie kwestionowała swojego obowiązku świadczenia, należy uznać ją za stronę przegrywającą proces w rozumieniu przepisów o kosztach procesu.

Takie rozumienie wygrania i przegrania sprawy przez stronę odnosi się zarówno do regulacji zawartej w art. 98 k.p.c. jak i w art. 100 k.p.c. dotyczącym sytuacji częściowego tylko uwzględnienia żądań.

Z uwagi na to, że Sąd Okręgowy rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego pominął powyższą utrwaloną wykładnię zastosowanych przepisów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ w zw. z art. 108 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, pozostawiając mu także rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.